

IZYS POLSKA

CZYLI

DZIENNIK

UMIĘTNOŚCI, WYNAŁAZKÓW, KUNSZTÓW
i RĘKODZIEŁ

poświęcony

*kraiomemu przemysłowi, tudzież potrzebie wiey-
skiego i mieyskiego gospodarstwa.*

wydawany

przez A. LEŁOWSKIEGO.

Tom Pierwszy z roku 18 $\frac{2}{2}$ $\frac{7}{8}$.

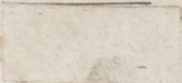
z 10 *Tablicami litograficznemi.*

W WARSZAWIE

NAKŁADEM WYDAWCY:

W DRUKARNI JÓZEFA WĘCKIEGO.

SPIS RZECZY w TOMIE I.

Część pierwsza, Nr. 1.

	<i>stron:</i>
I. O fizycznój sile człowieka, i ićy użyciu pod względem przemysłowym, (według P. Dupin).	1
II. Młockarnia szwedzka, z rysunkami.	22
III. Winda do wciągania worków ze zbożem do piętrowych szpichlerzów, Hr. Firmas - Pèrières, z rysunkiem.	31
IV. O wpływie nawozu na części składowe roślin.	34
V. Znaki zupełnój dojrzałości drzew i bliskiego ich zepsucia; przez P. Baudrillart.	41
VI. Środki ratowania pszczół, aby z głodu nie wyginęły na wiosnę, p. Witwickiego.	48
VII. Doświadczenia z wytrzymałością żelaza kute- go, stali, i drzewa, poczynione z rozkazu Je- nerała Bontemps, Dyrektora materyału Artylleryi Woysk polskich, w r. 1825 i 1826, przez A. Krauz Podporucznika Artylleryi.	62
VIII. Narzędzie do wymierzania promieni lub śre- dnie ciał okrągłych, iako to: walców, ostro- kręgow, kul i wszelkich powierzchni obroto- wych, wynalazku A. Krauz P. Porucz: Ar- tyll: Woysk pol: z rysunkiem.	65
IX. Obrotomiar, czyli narzędzie służące do oka- zywania liczby obrotów rozmaitych machin, z zastosowaniem do mierzenia długości dro-	

- gi w czasie podróży, przez A. Krauz P. Porucz: Artył: polskiéy. 68
- X. Wóz ciągniony przez tak zwanych latawców. 73
- XI. O nowym owadzie znalezionym nad brzegami Wisły, Artykuł zoologiczny P. Jarockiego, 75
- XII. O uchodzeniu powietrznych płynów w atmosferę, i łączném przy tém skutkowaniu uderzania i parcia powietrza atmosferycznego, wyiątek z rozprawy P. Hachette. . . . 78
- XIII. O poruszaniu się ciał zbliżonych do strumienia powietrza, na pozór sprzeczném ze zwyczajnemi prawami; przez Jana Mile 83
- XIV. Kanały do przewożenia ciężarów, za pomocą rozrzedzonego powietrza. 103
- XV. Rozmaitości: 1). Wykadzanie stajen bydłych w czasie zarazy, str. 106. — 2). Zabezpieczenie zboża w stogach od szczurów i myszy, str. 108. — 3). Owce pod gołém niebem hodowane we Francyi, str. 108. — 4). Sposób odświeżenia starego oleiu, str. 109. — 5). Skuteczność mąki z kasztanów do umywania rąk, str. 109. — 6). Ochrona koni od much, str. 109. — 7). Suszenie koniczyny, str. 110. — 8). Sposób zachowania zielonego grochu, str. 110. — 9). Ulepszony sposób oprawiania książek, str. 110. — 10). Sposób hartowania miękkich kamieni, str. 111. — 11). Sposób wywabiania rdzawych plam z bielizny, str. 112. — 12). Zmiękczenie cynku, str. 112. — 13). Tkanina z rybiego rogu, str. 112. — 14). Papier niespalny, str. 112.

- XVI. O budowlach fabrycznych, uwagi J. B. S a y. 113
- XVII. Narzędzie miernicze do wymierzania od oka odległości lub wysokości różnych przedmiotów, wynalazku Juliusza Colberg, Prof. przy król. Uniwers: Warsz: z rysunkami . 119
- XVIII. O czyszczeniu oleju rzepakowego do lamp, przez P. Dubrunfaut 136
- XIX. Nowy sposób topienia wosku do świc, p. P. Feilberg, z rysunkami 143
- XX. O trwałości rozmaitych drzew i sposobach udzielenia im téj własności. 147
- XXI. Tania i prosta lodownia, przez J. Hawkins z rysunkami 149
- XXII. Daszek do strawienia dymu w lampach argandzkich aby nie kopcily, z rysunkiem. . 152
- XXIII. Poprawa angielskiéy kuchni, z rysunkami. 154
- XXIV. Nowy pyrometr, okazuiący stopnie gorąca z wielką dokładnością, z rysunkiem . . 161
- XXV. Porównanie pożytku z roli, kiedy iest obrócona na kartosle albo na żyto, z przeznaczeniem obydwóch ziemiopłodów na wódkę. . 164
- XXVI. Doświadczenia z rozpladzaniem zwierząt domowych, wykonane podług postrzeżeń P. Girou de Buzareingues. 170
- XXVII. Nowe gatunki nawozu pod kartosle. . 177
- XXVIII. Wiadomość o machinach do wyluszczenia nasienia i do koszenia koniczyzny. . 182
- XXIX. Wiadomość o maszynie do wyrabiania gontów. 185

stron:

- XXX. O hodowaniu owiec na stajniach. 186
- XXXI. Nowe myśli o wyrabianiu cukru z buraków 188
- XXXII. Ulepszony sposób chłodzenia piw; z rysunkiem 192
- XXXIII. O kolorowaniu rycin czarnych, z miedzi lub kamienia, tudzież ręcznych rysunków, w sposób bardzo podobny do malow: olejnych 195
- XXXIV. O obrabianiu drzewa do kunsztownych wyrobków, podług Izaaka Sargent. . 198
- XXXV. Wynalazki, odkrycia, ulepszenia i t. d:
- 1.) Prędkie wysuszanie drzewa, str. 201. —
  - 2.) Ulepszenie w wyrabianiu żelaza, str. 201. —
  - 3.) Klejenie papieru w kufach, str. 202. —
  - 4.) O parowaniu wody przy bardzo wysokiéy temperaturze, str. 203. —
  - 5.) Żelazne guziki w rozmaitych kolorach, str. 203. —
  - 6.) Użycie łyka lipowego do cienkich tkanek, str. 204. —
  - 7.) O wpływie wierzchniéy warszty ziemi na atmosferę, str. 204. —
  - 8.) Nowa machina parowa Perkinsa. str. 205. —
  - 9.) Nowe maszyny do postrzygania i tkania sukien, tudzież do czesania wełny, str. 206. —
  - 10.) Nowa roślina olejna, str. 206. —
  - 11.) Roślina pastewna P. Petri, str. 207. —
  - 12.) Mikroskopy z dyamentu, str. 209. —
  - 13.) Nowy kształt rur strzelbowych, str. 209. —
  - 14.) Powrozy i liny z bawełny, str. 210. —
  - 15.) Ulepszenie w garbarstwie, str. 210. —
  - 16.) Ulepszenie w garnczarstwie, str. 212. —
  - 17.) Gaz ze smoły do oświecania, str. 213.

XXXVI. Rozmaitości: 15). Filtra do wody, str. 214. — 16). Oczyszczenie stęchłych beczek, str. 215. — 17). Kompozycya z miedzi i cyny, str. 215. — 18). Szkło bez potażu i sody, str. 216. — 19). Sposób otrzymania czystego wosku z woszczyn, str. 218. — 20). O nasalaniu mięsa, str. 218. — 21). Chędożenie papierowych obiciów, str. 219. — 22.) Hodowanie drobiu, str. 219. — 23). Sposób ochraniańia drzew owocowych od przymrozków wiosennych, str. 219. — 24). Przyrządzenie piór do pisania, str. 220. — 25). Trwały atrament, str. 220. — 26). Wódka z porostu islandzkiego, str. 220. — 27). Amalgama do zwierciadeł, str. 221. — 28). Sposób wyniszczenia iadowitych roślin, str. 221. — 29). Dowcipny sposób rznięcia kanałów, str. 222. — 30). Sposób ochronienia futer i tkanin wełnianych od mulów, str. 223.

Część trzecia Nr. 3.

stron:

XXXVII. O drodze pod rzeką Tamizą, wyiątek z rozprawy Pana Schlick, z rysunkami	. 225
XXXVIII. Proiekt nowey maszyny parowey obrotowey, Pana Mile, Prof przy Uniw. warsz.	235
XXXIX. O młockarni P. Oubriot.	. 318
XL. O wyrabianiu białego lakieru z szellaku.	. 325
XLI. Nowy sposób bielienia i przyrządzania włókna lnianego przez P. Emmet.	. 331
XLII. Papier opierający się zepsuciu w wilgoci przez P. Engl.	. 334

- XLIII. Piękne i oszczędnie palące się świce łożowe 336
- XLIV. O wydobywaniu suchej galarety z kości i użytkach teyże 338
- XLV. Nicktóre spostrzeżenia nad uprawą kartofli, przez P. Aiton. 337
- XLVI. O cukrze z soku klonowego, przez P. Bełzę 350
- XLVII. Wzmianka o soli zwanej szczawianem potażu, przez P. Jastrzębowskię. 354
- XLVIII. O ospie owcey przez P. Vierdin. 356
- XLIX. Wynalazki, odkrycia i t. d.
- 18.) Machina parowa obrotowa, P. Smirnow str. 359.— 19.) Kompas polski, str. 360.— 20.) O szkodliwości bawełny na gołej skórze noszoney, str. 361.— 21.) Postrzeżenie nad skutkami chleba razowego i pytlowego, str. 362.— 22.) Hodowanie iedwabników sałata, str. 363.— 23.) Działanie żelaza lanego na żelazo kute, str. 363.— 24.) Gummi Damar Matoo-Cochin, nowy gatunek żywicy, str. 364.
- L. Rozmaitości: 31). Poprawa wina przez użycie pęcherza zamiast korka, str. 364.— 32). Sposób aby się piławki łatwiey czepiały, str. 365.— 33). Aparat do brania miary koniom na chomonty, str. 365.— 34). O hartowaniu żelaza w białku z jay, str. 366.— 35). Sposób uleczenia zarazy raciezney u owiec, str. 366.— 36). Prezerwatywa dla owiec w czasie panującý ospy, str. 367.— 37). Nowe doświadczenia z alkoholem, str. 367.— 38). Zimowe podkowy, str. 368.

Cześć czwarta Nr. 4.

	stron:
LI. O postępie przemysłu i oświecenia we Francyi	369
LII. Deptak koński P. Aug. D'Heureuse, w Berlinie, z rysunkiem.	395
LIII. O wypalaniu węgla drzewnych, z opisaniem i rysunkiem szwedzkiego pieca węglarskiego P. Schwartz.	402.
LIV. Najlepszy sposób przerabiania kartofli na gorzałkę; przez Hermbstaedta.	408
LV. O owcach angielskich z długą wełną, we Francyi przyswoionych, p. PP. Hennet i Tow.	420
LVI. O przyczynie tłustego potu w owczey wełnie, przez P. Caspari	433
LVII. Piwo z kruszek słodowych	436
LVIII. Postępowanie przy bieleniu papieru, przędzy, tkanin lnianych i bawełnianych, za pomocą chlorku wapna.	441
LIX. O czyszczeniu miodu przez Aptekarza Menegazzi.	448
LX. Sposoby przeszkodzenia wyleganiu się białych wołków w zbożu.	449
LXI. Psykter, czyli aparat do chłodzenia gorących rozcieków, wynalazku P. Brenner w Erfurcie	454
LXII. O wybielaniu szellaku na politurę podług Dra Roberta Hare.	457
LXIII. Nieprzemakające obuwie.	459
LXIV. Drobne wypisy z dzienników Ickarskich, udzielone przez jednego z Lekarzy w stolicy: 1. Na piggi, str. 460. — 2. Na nagniotki, czyli tak zwane odciski, str. 460. — 3. Na wście-	

kliznę, str. 461.— 4. Drugi sposób, str. 461.—
 5. Na parchy na głowie, str. 461.— 6. Na
 świérzbę, str. 462.— 7. Na kurcze w łyt-
 kach, str. 462.— 8. Na tasiemca, czyli tak
 zwanego Solitera, str. 462.— 9. Inny środek
 na tasiemca, str. 463.— 10. Na ukąszenie
 osy, str. 463.— 11. Zachowanie pijawek str.
 463.— 12. Na zastarzałą świérzbę u koni,
 str. 463.— 13. Na parchy dla psów. str. 464.

LXV. Rozmaitości: 39). Napój winny z bul-
 wy, str. 464.— 40). Chodowanie wczesnych
 ogorków, str. 465.— 41). Inny do tego prze-
 pis, str. 465.— 42). Skruszenie mięsa, str.
 466.— 43). Zachowanie wina w niepełnych
 beczkach lub butlach, str. 466.— 44). Śro-
 dek przeciw skwaśnieniu mléka, str. 466.—
 45). Zachowanie kwaszonéy kapusty od ze-
 psucia, str. 467.— 46). Materace z owsianéy
 pléwy, str. 467.— 47). Angielskie smarowi-
 dło do skór, str. 467.— 48). Angielskie czar-
 nidło do skór, str. 467.— 49. Bezfarbny la-
 kier kopalowy, spirytusowy, str. 468.— 50).
 Ogrzewanie bez ognia, str. 468.— 51). Za-
 chowanie owoców, str. 469.— 52). Użytki
 z popiołu tytoniowego, str. 469.— 53). Oczy-
 szczenie wódki, str. 469.

Sprostowanie dostrzeżonych omyłek w Tomie I.

NB. Te omyłki nie we wszystkich exemplarzach znajdują się.

<i>strona,</i>	<i>wiersz</i>	<i>zamiast</i>	<i>bydź powinno</i>
4	4 z góry	po wyrazie kilogram.	dodadź: w odległość iednego kilometru.
4	2 z dołu	zanieść	przenieść
6	2 z góry	2370	2376
7	4 z dołu	drażnicy	kramarze
18	4 z góry	metra	kilometru
19	2 „	terasow	tarasów
20	11 z dołu	Coulomba	P. Bouchanan
27	9 „	G	D
28	10 „	koła poziomego	koła i poziomego
„	2 „	fig. 3	fig. 4
29	8 „	zaprzągania	zaprzęgania
32	15-16 „	w ścianie <i>b,c,d,f</i> ,	w ścianach <i>b,f,a,c</i>
„	„ „	<i>c c</i>	<i>c'c'</i>
34	10 „	poprzedzającym	poprzedzającym
40	8 „	wyrabiania	wypiékania
45	11 „	znak	za znak
64	13 z góry	i zęby	a zęby
74	4 „	orły	latawcy
76	7 z dołu	zład	z dotąd
106	7 „	ogniska	ognisko
222	6-10 z gory	Sakolnicki	Sokolnicki
380	7 „	olów	oleiów,